

Am ascultat în deschiderea acestui recital și din creația de gen a compozitorului Sigismund Toduță, *Mânțe-te, bade, amarul*, pe versuri populare, în interpretarea baritonului Constantin Rudolf Cocriș, și *De strigat*, pe versuri populare, în interpretarea bas-baritonului Răzvan Georgescu.

În fața acestor surzătoare ecouri din vreme, ascultătorul contemporan se vede înconjurat de imagini vii, cât și de o anumită și prodigioasă vibrație a viitorului pentru cei de odinioară, pe care-l trăim noi astăzi. Și este frumos.

Din creația lui Nicolae Bretan, am urmărit cu un real interes piesele scrise pe versuri eminesciene *Ce te legeni codrule*, în viziunea interpretativă a sopranei spinto Cristina Vasilache și *La steaua*, redată cu o linie de excepție de bas-baritonul Răzvan Georgescu.

Celor două creații ale lui Nicolae Bretan pe versuri eminesciene, li s-au adăugat în program *Prea sus ați fost*, pe versuri de Victor Eftimiu, în redarea de admirabilă ținută a baritonului Constantin Rudolf Cocriș, text în română și maghiară, *Rea de plată*, pe versurile lui George Coșbuc, în vigoarea scenică imprimată de bas-baritonul Răzvan Georgescu și *Bătrânul țigan*, pe versuri de Victor Eftimiu, cu excelenta dicție și ținută artistică, pe text român și maghiar, de asemeni a baritonului Constantin Rudolf Cocriș.

În urmă cu aproximativ un deceniu, am editat repertoriul pentru voce și pian al compozitorului Nicolae Bretan. El a fost un bariton cu succese notabile pe scenele teatrelor de operă românești și din străinătate, apoi, regizor de operă la Opera română din Cluj, care se exprima fluid în română, germană și maghiară.

În volumul respectiv toate aceste creații erau subtitrate cu texte în română, germană și maghiară, și evidențiau nu doar structuri de lied, ci și arii de operă și de factură poetică, dar ceea ce m-a surprins a fost faptul excepțional și de netăgăduit că Bretan a oferit cunoscătorilor de limbă germană și celor vorbitori de limbă maghiară posibilitatea de a cunoaște, și la nivel cultural înalt, poezie românească, între care și versuri de Mihai Eminescu.

La câțva timp de la apariția acestui volum, am fost sunat de la Serviciile muzicale de la BBC, Londra, fiind rugat să le trimit piesa vocală în la minor, pentru a fi trecută ca probă obligatorie la un concurs internațional de interpretare pentru tineri cântăreți, pe care îl organizau acolo.

Tiberiu Brediceanu a fost prezent în această seară de muzică, cu patru cântece cu melodii și versuri populare transilvănene. El a cules peste 2000 de astfel de cântece, pe care le-a transpus în limbaj scenic, orchestral și coral, ca și în melodii cu acompaniament de pian printre care și cele auzite în acest recital, *Vai, bădiță, dragi ne-avem*, solistă de talent și reușită Cristina Vasilache, *Cântec haiducesc*, solist elansat Constantin Rudolf Cocriș, *Bade, pentru ochii tăi*, solistă, iarăși, dar niciodată prea mult, Cristina Vasilache, *Cântec haiducesc nr. 2*, solist de admirabilă eficiență, Răzvan Georgescu.

Recitalul s-a încheiat cu *Crizanteme*, pe versuri populare, de Sabin Drăgoi, o creație de implicare emoțională și cu efuziuni afective care, în desfășurarea vocală a sopranei Cristina Vasilache, a avut dimensiuni wagneriene.

Partenera celor trei soliști protagoniști ai recitalului vocal a fost pianista Iulia Săndulescu, o instrumentistă de fervoare și permanent atentă la inflexiunile și intențiile celor pe care îi acompaniază. Totul în stil și cu multă sensibilitate.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Punct-contrapunct existențial

Concertul din 23 Septembrie, al Cvartetului de coarde „Gaudeamus”, a încheiat seria celor șase manifestări programate în Aula Palatului Cantacuzino sub genericul „Muzeul în timpul Concursului Internațional George Enescu” 2018, unele dintre ele – de pildă, cele interpretate în 14 Septembrie, de către Ansamblul *devotioModerna* – cu trimitere directă la sărbătorirea Centenarului Marii Uniri.

Inițiat cu peste trei decenii în urmă, la Iași, Cvartetul „Gaudeamus”, ce poartă girul exigenței și autenticității Cvartetului „Voces”, s-a remarcat ulterior ca formație camerală de elită a Filarmonicii din Brașov. Datorită eminenței viziunii asupra manierei de a „citi”, conștientiza și „traduce” în expresie sonoră viața interioară a diferitelor opusuri muzicale a membrilor săi actuali: Lucia Neagoe – vioara I, Raluca Irimia – vioara a II-a, Leona Varvarichi – violă, Ștefan Neagoe – violoncel, cvartetul „Gaudeamus” a conservat, intacte, coeziunea muzical-umană și virtuozitatea performantă prin care s-a distins la debutul din 1987.

Programele au fost alcătuite parcă după principiul *punct-contrapunct*, astfel încât creațiile lui George Enescu să fie anturate aproape în totalitate de pagini ale înaintașilor, ale contemporanilor cu el, sau ale câtorva dintre posteneskienii contemporani cu noi. În concertul la care ne referim, demersul interpretativ a pornit dinspre prezent înapoi, spre punctul de referință George Enescu. *Mutatis mutandis*, și, ca să folosesc o

Cvartetul de coarde Gaudeamus

sintagmă proprie, „de la mimesis la arhetip” - adică, de la creatorii zilelor noastre, în ale căror lucrări se întretes – conștient, sau numai instinctiv – ecouri din stilul și spiritul muzicii enesciene, către modelul care i-a inspirat: de la piesa pentru violă și violoncel, „Sărutul” de Roman Vlad, *Cvartetul nr. 2* de Adrian Iorgulescu și piesa pentru două vioară, „Sonorități din flori albastre” de Ulpiu Vlad, la... doar partea a II-a, *Andante molto sostenuto ed espressivo*, din *Cvartetul de coarde op. 22, nr. 2* în *Sol major* de George Enescu!

Preocupat de evoluția spiralată a sunetului, până în punctul atingerii forme sau consistenței lui arhetipale, **Roman Vlad** și-a găsit, în polisajele operelor lui Brâncuși, suportul ideal. Scrise în registre apropiate ca înălțime și timbralitate, pasajele violei demarează un dialog deopotrivă liric - cu tentă modal-onirică - și contrapunctic, adesea în canon cu violoncelul, pentru ca, în răstimpuri, să se întâlnească într-o comuniune de substanță. Nu o dată, inflexiunile ei modal-doinite din registrul acut se convertesc în suspine, evocând reminiscențe ale unora dintre pasajele *Sonatei* enesciene, „în caracter popular românesc”. Iar, prin consonanța romanțioasă, cu iz desuet, din finalul lăsat în suspensie, compozitorul a vrut să sugereze, poate, permanența, dincolo de timp, a ideii de afectivitate pecetluită de sculptor în *Poarta sărutului*.

Judecând după modul dramaturgic în care sunt alternate contrariile pe parcursul celor patru mișcări ale *Cvartetului nr. 2*, unul generându-l pe celălalt, ca de pildă continuum-ul și discontinuitatea; segmentele eterofonice și cele de polifonie pură; întorsăturile ritmice de nuanță folclorică și porțiunile interiorizate, de un rafinament extrem; aneantizarea materiei urmată de explozii energetice, creatoare de noi universuri armonice, asemenea ciclicității extincție (bocet)-resurrecție (jubilație ludică) etc., judecând, deci, după toate aceste dualități, s-ar putea conchide că **Adrian Iorgulescu** și-a conceput cvartetul pe principiul construcție-deconstrucție, între un proces și altul intercalând însă spații vaste de materie rarefiată (vid regenerator), de o limpezime și o noblețe aproape indefinibile. Așa cum mai spuneam și cu alte ocazii, compozitorul e dăruit cu un veritabil *har* în a edifica, din crâmpoie aparent eterogene stilistic, arhitecturi solide și unitare, demne de contemplant.

Ca și când ar fi prelungit atmosfera transfigurată din muzica anterioară, lucrarea lui **Ulpiu Vlad**, „*Sonorități din flori albastre*” se bazează pe același principiu al dualității, de data aceasta între înălțimile sunetelor din registrele acut și supraacut, între linearitate-ritmicitate, solitudine-comuniune, sensibil-suprasensibil, eterogeneitate-omogenitate, concretețe-visare. Viorile își preiau una alteia motivele tematice, ori formulele ritmice, pe suprafețe variabile ca durată, intensitate și coloratură. Și, chiar dacă fiecare dintre ele pare să urmeze un traseu distinct, tendința lor comună rămâne sublimarea sunetului, și, odată cu el, purificarea propriilor trăiri, a

propriului fond lăuntric, spiritual, și, ca atare, accesul la Cunoaștere. Or, în accepția lui Ulpiu Vlad, o asemenea transformare e posibilă, precum în preceptele platonice, doar prin intermediul contemplării Ideilor care, în cazul de față, iau forma purității diafane a „florilor albastre”...

Abia odată cu partea mediană extrasă din *Cvartetul op. 22, nr. 2* de **George Enescu**, auditoriul a avut posibilitatea să constate că, în realitate, întregul program al formației de coarde „*Gaudeamus*” a fost gândit ca o succesiune de stări onirice, quasi asemănătoare ca expresie, al căror punct culminant urma să fie reprezentat de partitura enesciană. În ciuda amputării regretabile a acestui opus târziu (1950-1951), o capodoperă a genului în sensul cel mai deplin al cuvântului, *Andantele* a reunit, totuși, ca într-o *sinecdocă*, aproape toate atribuțelor gândirii componistice a lui Enescu, de la nostalgie și visare la tensiuni dramatice marcate de neliniști existențiale de forță și gravitatea celor beethoveniene, și, de la ritmurile euforice, de proveniență folclorică, la pânzele eterofonice și la unisonuri împletite într-o scriitură polifonică savantă, tipică scriiturii autorului.

Cu rezervele de rigoare, în privința fragmentării muzicii lui Enescu, concertul formației „*Gaudeamus*” a excelat atât datorită valorii și frumuseții indubitabile ale pieselor incluse în programul serii, cât și prestaței, seriozității, științei muzicale, preciziei în decodarea planului de profunzime al partiturilor, proprii celor patru instrumentiști.

Despina PETECEL THEODORU

Un excelent recital instrumental

Grație vigoriei imaginative și a capacității organizatorice ale departamentelor muzicale ale Societății Române de Radiodifuziune și cu sprijinul unor sponsori importanți și al unui număr de coproducători de marcă, un proiect de largi proporții a permis prezența pe podiumuri de concert din București, Tulcea, Tecuci, Deva, Alba Iulia și Timișoara, a unei severe și exclusive selecții dintre cei mai afirmați concertiști români ajunși la proximitatea vârstelor adulte, și celebrați cu premii I la importante concursuri naționale și internaționale, absolvenți ai unor celebre academii de artă din marile centre de cultură ale Europei și cu numele înscrise pe afișele vieții de concert din continentul nostru și nu numai.

Proiectul denumit **Coolsound**, s-a derulat între 2 și 10 septembrie 2018 în cuprinderea și amploarea unui real turneu național.

Duminică, 9 septembrie 2018, la Studioul de concerte Mihail Jora al Societății Române de Radiodifuziune, publicul a admirat până la cote intense de entuziasm, arta interpretativă a acestor excelenți muzicieni la care mă voi referi în continuare.

Programul serii de recital a fost deschis de violonistul Mircea Dumitrescu, un interpret care se distinge printr-un echilibru sonor perfect. În această superioară manieră s-a obiectivat continuu o admirabilă altitudine mentală și afectivă, dublată de o virtuozitate implicit constituentă. Piesa aleasă *Introducere și Rondo capriccioso* de Saint Saëns a răsunat strălucitor, fiind redată în cel mai autentic stil concertistic performant.

Passacaglia de Sigismund Toduță este o creație a cărei temă este un colind ortodox transilvan, *Doamne Isuse Cristoase, tu ești viața lumii noastre...* Pianistul Radu Prisada a contopit inteligent și vibrant spiritul și evocarea care străbat din pagini componistice al căror loc este, desigur, între valorile de tezaur ale culturii noastre naționale.

Isabela Ghergu, la violoncel, a produs o surpriză uimitoare prin naturalețea, firescul și delicatețea de neimaginat al evoluțiilor sale cu arcușul și cu degetele mâinii sale stângi pe corzile instrumentului. Eu am văzut aci, în

interpretarea pe care Izabela Ghergu a realizat-o cu *Serenada Română* de Constantin Dimitrescu, scintilațiile și plutirea ființei de lumină.

Pianistul Cristian Sandrin ne-a delectat și ne-a condus în universul ravelian, cu celebrele pagini *O barcă pe ocean* și *Alborada del gracioso* din Suita *Oglinzi*. Cristian Sandrin a atins stadiul maturității artistice și tefere. El a dat sens planurilor sonore și contrapunctelor timbrale, cu admirabilă dicție și cu flux dramatic care transpune direct în imagine.

Fantezia Carmen de F. Waxman este o parafrază cu teme din foarte cunoscuta operă de Georges Bizet. Lucrarea în sine este un conglomerat de virtuozități aparent insurmontabile, dacă nu am fi avut-o ca solistă pe Mălina Ciobanu, cu sonoritatea, cantabilitatea și cu viteza condiției sale artistice și instrumentale despre care putem spune că nu există nici un termen de comparație.

Vlad Vișinescu a transpus în sonor *Coralul în re minor* de Valentin Gheorghiu și *Passacaglia în re minor*, Bux 161, de D. Buxtehude. Vlad Vișinescu este un interpret care stăpânește și răspunde suveran exigențelor acestui complex și complicat instrument care este orga.

O remarcă specială trebuie trecută aici, scriind despre pianista acompaniatoare Clementina Ciucu-Ristea, care a avut noblețea, discreția și justul accent în parteneriatele succesive, cu violonistul Mircea Dumitrescu, cu violoncelista Izabela Ghergu și cu violonista Mălina Ciobanu, contribuind pe deplin la succesul și la reușita artistică a acestora.

Mircea ȘTEFĂNESCU